

Gör Ubmeje till officiellt samiskt namn för Umeå

Sedan 2010 är Umeå kommun samisk förvaltningskommun. År 2012 ansökte kommunen om att umesamiska Ubmeje skulle godkännas som kommunens officiella namn genom att tas med i Lantmäteriets grundläggande geodata. Om så skedde skulle vägskyltar kunna sättas upp med det umesamiska namnet. Lantmäteriet avslog ansökan samma år. Umeå kommun överklagade. I november 2017 avslogs kommunens överklagan av regeringen (Näringsdepartementet).

En bidragande orsak till de negativa avgörandena var att Lantmäteriet inför sitt beslut hade inhämtat åsikter från Institutet för språk och folkminnen. Institutet rekommenderade att Ubmeje inte skulle användas och hänvisade till en utredning från 2009. Där bedömdes Umeå stad ligga utanför det umesamiska utbredningsområdet. Andra hade motsatt uppfattning om detta. Tydligast var professor emeritus Olavi Korhonen i flera språkvetenskapliga yttranden under processen, hans sista på hela 17 sidor. Sametinget yttrade sig också positivt

Det är ostridigt att det funnits en samisk befolkning här sedan många århundranden tillbaka. En samisk koppling användes i stadens vapen genom de tre renhuvudena redan 1646 och de finns ännu i kommunvapnet. Umeå universitet har tre renhuvuden i sin logga. Universitet har dessutom skapat en umesamisk logotyp och flera profilprodukter med logotyp på svenska, engelska och umesamiska.

Kommunen använde den samiska närvaron i arbetet inför och i genomförandet av Umeå som Europas kulturhuvudstad 2014. Namnet Ubmeje används i olika föreningsnamn. Svenska Samernas Riksförbund har beslutat att bara använda namnet Ubmeje. Föreningen Såhkie, som bildades 1977 med uppgift att tillvarata och främja samiska intressen, anordnar sedan år 2000 Ubmejen Biejvieh (samiska veckan i Umeå), som i år genomfördes för tjugoförsta gången tillsammans med andra aktörer och med stöd av bland andra Umeå kommun. Såhkie driver Tráhppie, samiskt kulturhus och agerar kontinuerligt för att stärka umesamiskan. I samarbete med Umeå kommun har Såhkie med hjälp av medlemmar från den umesamiska föreningen Álgguogáhtie producerat ett första allmänt tillgängligt läromaterial för umesamiskan. För att göra det tillgängligt för så många som möjligt finns det digitalt på läroplattformen Memrise. Den riktar sig till unga och vuxna. Sametingets kulturnämnd har beviljat föreningen Álgguogáhtie medel till en app för barn på umesamiska.

Att Umeå är förvaltningskommun kommer bland annat till uttryck på hemsidan med information på samiska. En av förskolorna, Snöflingan, har en samisk avdelning, Hublluo som betyder humla på samiska, där man främst kommunicerar på samiska. Kommunen erbjuder elever som läser nationella minoritetsspråk, med 120 minuter undervisningstid per vecka. Det gäller även elever i förskoleklass.

En nyligen publicerad studie vid Umeå universitet har undersökt vad det skulle betyda om namnet Ubmeje blev erkänt.¹ I studien ingår en enkät där personer i och omkring Umeå med intresse för samiska frågor har fått beskriva varför de tycker att Ubmeje borde godkännas som ett officiellt samiskt namn för kommunen. Studien ger exempel på vad ett ortnamn på ett minoritetsspråk kan ha för betydelser och funktioner. Som poänger med ett umesamiskt namn på Umeå framkommer:

¹ [Indigenous Place-Names in \(Post\)colonial Contexts: The Case of Ubmeje in Northern Sweden](#). Andersson, Daniel. 2020. Scandinavian Studies 92(1), pp. 104–126.

1. *Samisk historisk närvaro.* Människor förväntar sig att ett ortnamn ska berätta om platsens historia. Därför lyfter man fram att Ubmeje skulle berätta om samisk närvaro i området långt tillbaka i tiden.

2. *Samisk samtida närvaro.* Man förväntar sig också att ortnamnet ska berätta något om hur samhället ser ut i dag. Och därför lyfter man fram att Ubmeje skulle visa på att Umeå i dag har en tydlig samisk närvaro.

3. *Revitalisering.* Många av de som svarade menar att om Ubmeje blev ett godkänt namn så skulle det bidra till att stödja det arbete som pågår med att revitalisera samiskt språk och samisk kultur.

4. *Postkoloniala perspektiv.* De som svarade menar att vi befinner oss i ett område med en kolonial historia. Ubmeje-namnet skulle inte bara synliggöra samisk närvaro, det skulle också synliggöra denna koloniala historia. Därmed skulle namnet kunna vara en del av processen att bearbeta historien.

Vi står inför att Umeå kommun snart ska fira att Umeå fick stadsrättigheter för 400 år sedan. Då borde det inte längre vara så som Elin Anna Labba formulerat i sin uppmärksammade bok *Herrarna satte oss hit: "Vår berättelse är skylten som ingen satte upp ..."*

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommun antar det samiska namnet Ubmejen kommundna,

att Umeå kommun inventerar vad som gjorts för att sprida bruket av Ubmeje och fortsätter att aktivt arbeta för att den spridningen ska öka, vilket till exempel skulle kunna ske genom att ta fram en samisk logotyp för kommunen, och

att Umeå kommun på nytt ansöker om att Ubmeje ska godkännas som officiellt samiskt namn för Umeå.

Gudrun Nordborg

Vänsterpartiet